

บทที่ 6

แนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมการผลิตในจังหวัดสมุทรปราการ

การพัฒนาอุตสาหกรรมการผลิตในจังหวัดสมุทรปราการ ได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต่างๆ ตามมา ดังจะเห็นได้จากสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมและความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ เนื้อหาในบทที่ 6 แนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมการผลิตในจังหวัดสมุทรปราการ จึงเป็นการวิเคราะห์ถึงแนวโน้มการพัฒนาอุตสาหกรรมการผลิตในอนาคตและเสนอแนะแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมการผลิต โดยการวิเคราะห์และเสนอแนะดังกล่าว จะช่วยให้การพัฒนาอุตสาหกรรมการผลิตจังหวัดสมุทรปราการ มีความสอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาทั้งในระดับจังหวัดและประเทศ อีกทั้งไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมตามมา

6.1 บทบาทของการพัฒนาอุตสาหกรรมการผลิตที่มีต่อจังหวัดสมุทรปราการ

นับตั้งแต่ พ.ศ.2512 จนถึง พ.ศ.2546 จังหวัดสมุทรปราการมีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากทุกๆ ปี โดยในปี พ.ศ.2546 จังหวัดสมุทรปราการมีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมสูงถึง 6,128 โรง เงินลงทุนสูงถึง 429,516 ล้านบาท และมีจำนวนคนงานทั้งสิ้น 441,423 คน จำนวนโรงงานอุตสาหกรรมข้างต้นมีการกระจายตัวอยู่ในทุกอำเภอของจังหวัดสมุทรปราการ อำเภอที่เป็นที่ตั้งอุตสาหกรรมที่สำคัญ คือ อำเภอเมืองสมุทรปราการ อำเภอบางพลี และอำเภอพระประแดง โดยมีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมทั้งสิ้น 2,139 โรง 1,361 โรง และ 1,360 โรง ตามลำดับ (กรมโรงงานอุตสาหกรรม, 2546)

การพัฒนาอุตสาหกรรมการผลิตที่เกิดขึ้นในจังหวัดสมุทรปราการ ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม ดังจะเห็นได้จากข้อมูลสำมะโนประชากรและเคหะใน พ.ศ.2543 ซึ่งพบว่า จังหวัดสมุทรปราการมีประชากรย้ายถิ่นภายใน 5 ปี (พ.ศ.2539 – พ.ศ.2543) จำนวนสูงถึง 227,716 คน ในจำนวนดังกล่าวนี้เป็นประชากรที่ย้ายมาจากจังหวัดอื่นๆ ในประเทศไทยมากที่สุดถึง 171,825 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 75.46 โดยเหตุผลในการย้ายถิ่นส่วนใหญ่คือ การเข้ามาหางานทำ ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 88,664 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 38.94 และเมื่อพิจารณาในส่วนของการประกอบอาชีพของประชากรในจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปที่มีงานทำในไตรมาสที่ 2 (เม.ย.-มิ.ย.) พ.ศ.2546 ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 642,277 คน ประกอบอาชีพเป็นผู้ปฏิบัติการโรงงาน

และเครื่องจักรและผู้ปฏิบัติงานด้านการประกอบถึง 179,990 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 28.02 จากประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปที่มีงานทำทั้งหมด (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2546)

ในส่วนของมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัด พบว่า ในปี พ.ศ.2543 จังหวัดสมุทรปราการมีมูลค่ารวมผลิตภัณฑ์จังหวัด (GPP) ณ ราคาประจำปีสูงถึง 206,361 ล้านบาท โดยที่มูลค่าผลิตภัณฑ์ในสาขาอุตสาหกรรมมีมูลค่า 131,459 ล้านบาท หรือประมาณร้อยละ 63.70 ของมูลค่ารวมผลิตภัณฑ์จังหวัด (สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2546) และเมื่อพิจารณามูลค่าผลิตภัณฑ์ในสาขาอุตสาหกรรม ณ ราคาคงที่ ในช่วงปี 10 ปีที่ผ่านมา คือ ตั้งแต่ พ.ศ.2534 – 2543 สาขาอุตสาหกรรมถือเป็นสาขาที่ทำรายได้เป็นอันดับ 1 ให้กับจังหวัดสมุทรปราการเสมอ และเมื่อวิเคราะห์ฐานเศรษฐกิจ โดยวิธี Location Quotient Method พบว่า จังหวัดสมุทรปราการมีความเชี่ยวชาญในการผลิตสาขาอุตสาหกรรมมากกว่าภาคมหานครและประเทศไทยทั้งในปี พ.ศ.2534 พ.ศ.2539 และ พ.ศ.2543 ความชำนาญพิเศษดังกล่าวสามารถคาดเดาได้ว่า สินค้าที่ผลิตได้ในสาขาอุตสาหกรรมจะเป็นสินค้าส่งออกและเป็นฐานเศรษฐกิจของจังหวัดสมุทรปราการ

เมื่อพิจารณารายได้เฉลี่ยต่อคนของประชากร หรือ มูลค่าผลิตภัณฑ์เฉลี่ยต่อหัว (Per capita GPP) ซึ่งเป็นดัชนีทางเศรษฐกิจที่ชี้บ่งชี้ความเจริญทางด้านเศรษฐกิจของจังหวัดนั้น พบว่า ในปี พ.ศ.2532 – พ.ศ.2543 จังหวัดสมุทรปราการเป็นจังหวัดที่มีรายได้เฉลี่ยต่อคนของเพิ่มขึ้นเป็นระยะๆ โดยปี พ.ศ.2539 มีรายได้เฉลี่ยต่อคนของประชากรสูงถึง 205,678 บาทต่อปี (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2546)

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า การพัฒนาอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นมานานในจังหวัดสมุทรปราการมีบทบาทที่สำคัญต่อเศรษฐกิจและสังคมของจังหวัด ไม่ว่าจะเป็นการเชื่อมโยงกับสาขาเศรษฐกิจอื่นๆ ให้เจริญเติบโต การยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น การเป็นแหล่งรองรับแรงงาน การนำความเจริญเติบโต และมั่นคงในระยะยาวสู่ระบบเศรษฐกิจจังหวัด และประเทศ การสร้างรายได้ให้กับประเทศมากขึ้นจากการส่งออกสินค้า เป็นต้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

6.2 แนวโน้มการพัฒนาอุตสาหกรรมการผลิตในอนาคต

แนวโน้มการพัฒนาอุตสาหกรรมการผลิตในอนาคตของจังหวัดสมุทรปราการนั้น ได้ทำการพิจารณาจากปัจจัยต่างๆ ดังนี้

1) นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมการผลิตในระดับประเทศและภูมิภาค

นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาในระดับประเทศและภูมิภาค ที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดสมุทรปราการ คือ ยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัด ซึ่งยุทธศาสตร์ดังกล่าวมีการจัดกลุ่มจังหวัดต่างๆ ในประเทศไทยออกเป็น 19 กลุ่ม จังหวัดสมุทรปราการอยู่ในกลุ่มภาคกลางตอนล่าง ประกอบไปด้วยจังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดนครนายก จังหวัดสระแก้ว จังหวัดปราจีนบุรี และจังหวัดสมุทรปราการ

กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง ซึ่งรวมจังหวัดสมุทรปราการไว้ด้วย จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์ของกลุ่มจังหวัดเบญจบุรพาสวรรณภูมิขึ้น โดยมีวิสัยทัศน์ของกลุ่มจังหวัด “ แหล่งรองรับการขยายตัวของเมืองหลวงและสนามบินสุวรรณภูมิ ศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและแพทย์แผนไทย ศูนย์กลาง Logistics เชื่อมโยงเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมสู่ตลาดโลก เปิดประตูสู่อินโดจีน ” อุตสาหกรรมที่เน้นให้มีการส่งเสริมในกลุ่มจังหวัด คือ อุตสาหกรรมผลิตยานยนต์ ไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ สิ่งทอ เครื่องหนังและอาหารสำเร็จรูป

2) การถูกกำหนดจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนให้เป็นเขตส่งเสริมการลงทุนเขต 1

จังหวัด สมุทรปราการถูกประกาศให้เป็นเขตส่งเสริมการลงทุนเขต 1 ซึ่งได้รับสิทธิพิเศษในการลงทุนน้อยกว่าเขตส่งเสริมการลงทุนอื่นๆ โดยได้รับการสิทธิพิเศษคือ

- ลดหย่อนอากรขาเข้าสำหรับเครื่องจักรกึ่งหนึ่ง เฉพาะเครื่องจักรที่มีอากรขาเข้า ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 10
- ยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลเป็นระยะเวลา 3 ปี สำหรับโครงการที่ตั้งสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมหรือในเขตอุตสาหกรรมที่ได้รับการส่งเสริม
- ยกเว้นอากรขาเข้าสำหรับวัตถุดิบ หรือวัสดุจำเป็นสำหรับส่วนที่ผลิตเพื่อการส่งออก เป็นระยะเวลา 1 ปี

3) โครงการพัฒนาจังหวัดและโครงการพัฒนาที่ถูกกำหนดจากส่วนกลาง

- ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดสมุทรปราการ

ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดสมุทรปราการ ได้กำหนดวิสัยทัศน์จังหวัดสมุทรปราการไว้ว่า “ ศูนย์กลาง Logistics เพื่อการส่งออกสินค้าเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม เป็นเมืองอุตสาหกรรมหลักของชาติ สะอาด น่าอยู่ และเป็นแหล่งรองรับการขยายตัวของสนามบินสุวรรณภูมิ ” โดยมีวัตถุประสงค์คือ การพัฒนาอุตสาหกรรมต่อเนื่องและเชื่อมโยงด้านยานยนต์ ชิ้นส่วนยานยนต์ ไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ สิ่งทอ เครื่องหนังและอาหารแปรรูป การเป็นศูนย์กลาง Logistics การเป็นแหล่งรองรับการขยายตัวของสนามบินสุวรรณภูมิทั้งทางด้านพาณิชย์กรรม อุตสาหกรรมและการบริการอย่างครบวงจร ฯลฯ

- โครงการท่าอากาศยานพาณิชย์สากลแห่งที่ 2 (หนองงูเห่า)

โครงการท่าอากาศยานพาณิชย์สากลแห่งที่ 2 (หนองงูเห่า) ตั้งอยู่ในเขตตำบลราชาเทวะ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ เมื่อก่อสร้างแล้วเสร็จจะเป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งทางอากาศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ส่งผลให้จังหวัดสมุทรปราการมีโอกาสเป็นศูนย์กลางกระจายสินค้าและแหล่งที่อยู่อาศัยเพื่อรองรับสนามบินสุวรรณภูมิ

- โครงการก่อสร้างถนนวงแหวนอุตสาหกรรม

เป็นโครงการแก้ไขปัญหาการจราจรติดขัด ในบริเวณเขตอุตสาหกรรมของจังหวัดสมุทรปราการ โครงการหลักนี้ ประกอบด้วย โครงการก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณพระประแดง จากปลายถนนปู่เจ้าสมิงพายไปอำเภอพระประแดงและข้ามแม่น้ำเจ้าพระยาไปบรรจบถนนพระรามที่ 3 และมีทางแยกลงไปบรรจบถนนนครเขื่อนขันธ์และโครงการปรับปรุงถนนทางรถไฟสายเก่า

4) ความพร้อมของพื้นที่ในเรื่องปัจจัยในการเลือกทำเลที่ตั้ง

จังหวัดสมุทรปราการมีความเหมาะสมในเรื่องทำเลที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรม ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องที่ดิน ทุน แรงงาน และการคมนาคมขนส่ง

จากปัจจัยต่างๆ ข้างต้น และบทบาทความสำคัญของการพัฒนาอุตสาหกรรมการผลิตในจังหวัดสมุทรปราการ จึงสามารถคาดการณ์แนวโน้มการพัฒนาอุตสาหกรรมการผลิตในอนาคตของจังหวัดสมุทรปราการได้ว่า การพัฒนาอุตสาหกรรมในจังหวัดสมุทรปราการยังคงดำเนินการต่อไปอย่างต่อเนื่อง โดยอุตสาหกรรมการผลิตที่คาดว่าจะมีแนวโน้มการเติบโตที่ดีในอนาคต คือ อุตสาหกรรมการผลิตยานยนต์ อุตสาหกรรมผลิตหนังสือพิมพ์และผลิตภัณฑ์หนังสือพิมพ์ อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์โลหะและอุตสาหกรรมสิ่งทอ เนื่องจากอุตสาหกรรมต่างๆ เหล่านี้ล้วนได้รับการส่งเสริมให้เกิดการขยายตัวตามนโยบายและยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดสมุทรปราการทั้งสิ้น

6.3 แนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมการผลิตในจังหวัดสมุทรปราการ

การเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาอุตสาหกรรมการผลิต ในจังหวัดสมุทรปราการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุน และส่งเสริมให้อุตสาหกรรมการผลิตมีการขยายตัวต่อไปอย่างต่อเนื่อง และไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมตามมา แนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมการผลิตในจังหวัดสมุทรปราการที่น่าหลักการการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมาใช้จึงมีรายละเอียดดังนี้

1) ควบคุมพื้นที่ตั้งและประเภทของอุตสาหกรรมที่ก่อตั้งขึ้นใหม่ ไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมตามมา

จังหวัดสมุทรปราการ มีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมกระจุกกระจายอยู่ในทุกอำเภอ และปะปนกับการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยและพาณิชยกรรม ส่งผลให้ปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมเกิดขึ้นในทุกพื้นที่และยากแก่การควบคุมและกำจัด

การกำหนดเงื่อนไขในเรื่องที่ตั้งและประเภทอุตสาหกรรม จะสามารถช่วยลดจำนวนแหล่งกำเนิดของปัญหาสิ่งแวดล้อมและพื้นที่ที่มีปัญหามลพิษลงได้ โดยพื้นที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมที่เหมาะสมควรอยู่ห่างชุมชน และในส่วนของประเภทอุตสาหกรรมที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจะต้องเป็นอุตสาหกรรมที่มีกระบวนการผลิตที่ปลอดภัย

จากการพิจารณากฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมสมุทรปราการ พ.ศ.2544 พบว่ากฎหมายดังกล่าวสามารถควบคุมพื้นที่ในการก่อตั้ง และประเภทของโรงงานอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นใหม่ได้ โดยโรงงานอุตสาหกรรมที่ตั้งขึ้นใหม่ต้องอยู่ในเขตที่ดินประเภทอุตสาหกรรมและคลังสินค้า สำหรับที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อย ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก ที่ดินประเภทพาณิชยกรรมและที่ดินประเภทชนบทและเกษตรกรรม โรงงานอุตสาหกรรมที่ตั้งขึ้นใหม่ต้องมีร้อยละของการใช้ประโยชน์ที่ดิน เพื่อการอุตสาหกรรมและประเภทของโรงงานเป็นไปตามบัญชีท้ายกฎกระทรวงกำหนด อย่างไรก็ตาม กฎกระทรวงดังกล่าวควรระบุเพิ่มเติมถึงวิธีการ และขั้นตอนการบำบัดของเสียที่เหมาะสมกับโรงงานอุตสาหกรรมแต่ละประเภทและขนาด

นอกจากนี้ อุตสาหกรรมที่เป็นแหล่งกำเนิดมลพิษที่สำคัญในพื้นที่คือ อุตสาหกรรมสิ่งทอ อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์โลหะ อุตสาหกรรมผลิตหนังสัตว์และผลิตภัณฑ์หนังสัตว์ ควรมีการจัดกลุ่มหรือย้ายเข้าไปไว้ในนิคมอุตสาหกรรม หรือเขตประกอบการอุตสาหกรรมไม่ควรให้ปะปนอยู่กับชุมชน เนื่องจากการปะปนของอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดมลพิษกับการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทอื่นๆ จะก่อให้เกิดปัญหาทั้งในเรื่องการจัดการมลพิษและผลกระทบที่มีต่อสิ่งแวดล้อมและประชาชน โดยอาศัยมาตรการส่งเสริมต่างๆ เช่น การลดหย่อนภาษี เป็นต้น

โดยหน่วยงานที่เข้ามารับผิดชอบโดยตรง คือ สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรปราการ สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดสมุทรปราการ องค์การบริหารส่วนตำบล

2) **ดำเนินการแก้ไขและป้องกันปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อม** ควบคู่ไปกับการพัฒนาอุตสาหกรรม

จากข้อมูลความคิดเห็นของประชาชนในเรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญในพื้นที่ จะเห็นได้ว่า ปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมที่สำคัญในจังหวัดสมุทรปราการ คือ ปัญหามลพิษทางน้ำและปัญหามลพิษทางอากาศ โดยพื้นที่ที่มีการกระจุกของปัญหาดังกล่าว คือ อำเภอเมืองและอำเภอพระประแดง การพัฒนาอุตสาหกรรมที่จะเกิดขึ้นในอนาคต จึงควรดำเนินการแก้ไขและป้องกันปัญหามลพิษดังกล่าวอย่างเร่งด่วน โดยการดำเนินการมีรายละเอียดดังนี้

มลพิษทางน้ำ

- ให้โรงงานอุตสาหกรรมทุกขนาดและจำพวกทั้งที่ก่อตั้งอยู่ก่อนแล้ว และที่กำลังจะก่อตั้งขึ้นใหม่มีการบำบัดและกำจัดน้ำเสียให้ได้มาตรฐานก่อนปล่อยลงสู่แหล่งน้ำ โดยโรงงานอุตสาหกรรมที่มีระบบบำบัดน้ำเสียอยู่แล้ว ควรดำเนินการตรวจสอบประสิทธิภาพการทำงานของระบบบำบัดให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้และดำเนินการบำบัดและกำจัดน้ำเสียอย่างจริงจัง ในส่วนของโรงงานอุตสาหกรรมที่ไม่มีระบบบำบัดน้ำเสียและไม่ได้ตั้งอยู่ในนิคมอุตสาหกรรม หรือเขตประกอบการอุตสาหกรรม ควรจัดตั้งระบบกำจัดน้ำเสียส่วนกลาง เพื่อรับน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรมหลายๆ แห่งมาบำบัดและกำจัดร่วมกัน การจัดตั้งระบบกำจัดน้ำเสียส่วนกลางนี้จะช่วยประหยัดทั้งในเรื่องของค่าใช้จ่ายและก่อให้เกิดความสะดวกแก่หน่วยงานราชการในการตรวจสอบ

- รัฐดำเนินการจัดหาที่ตั้งระบบบำบัดน้ำเสียรวมหรือระบบกำจัดของเสียรวม โดยมีการศึกษาถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากโครงการดังกล่าวก่อนดำเนินการ และในส่วนของโครงการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียรวมคลองด่าน ควรเร่งดำเนินการหาข้อยุติ เพื่อไม่ให้เป็นประมาณที่ใช้ในการก่อสร้างสูญเปล่า

- ดำเนินมาตรการทางกฎหมายอย่างเข้มงวดในกรณีที่พบโรงงานอุตสาหกรรมลักลอบปล่อยน้ำทิ้ง

- กำหนดให้ประเภทอุตสาหกรรมที่มีกระบวนการผลิตที่ก่อให้เกิดมลพิษทางน้ำ คือ อุตสาหกรรมสิ่งทอ ฟอกย้อม อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์อาหาร เครื่องปรุงอาหาร (ขนม) อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์แปรรูปจากเนื้อสัตว์ อุตสาหกรรมผลิตอาหารบรรจุกระป๋อง อุตสาหกรรมผลิตน้ำมันพืช น้ำมันสัตว์ เครื่องสำอาง ผลิตสบู่ อุตสาหกรรมผลิตสุราและแอลกอฮอล์ อุตสาหกรรมผลิตเชื้อกระดาศ อุตสาหกรรมผลิตสารเคมีและก๊าซ ห้องเย็น อุตสาหกรรมผลิตวัสดุ โลหะ อโลหะ อุตสาหกรรมผลิตหนังสัตว์และผลิตภัณฑ์หนังสัตว์ มีบ่อพักน้ำต่อจากระบบบำบัดน้ำเสีย

- ให้มีโครงการนำร่องเพื่อนำน้ำที่ผ่านกระบวนการผลิตกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่
มลพิษทางอากาศ

ดำเนินการควบคุมให้โรงงานอุตสาหกรรมที่มีกระบวนการผลิต ที่ก่อให้เกิดมลพิษทางอากาศ เช่น อุตสาหกรรมสิ่งทอ อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์โลหะ นำเทคโนโลยีมาบำบัดและกำจัดมลพิษ เช่น การติดตั้งอุปกรณ์กรองอากาศ การใช้ประจุดูดซับ เป็นต้น โดยควรเร่งดำเนินการทั้งในส่วน of โรงงานอุตสาหกรรมที่มีการก่อตั้งมานานแล้วและโรงงานอุตสาหกรรมที่ก่อตั้งขึ้นใหม่

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาอุตสาหกรรมที่มีแนวโน้มการเติบโตที่ดีในอนาคต คือ อุตสาหกรรมการผลิตยานยนต์ อุตสาหกรรมผลิตหนังสือพิมพ์และผลิตภัณฑ์หนังสือพิมพ์ อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์โลหะและอุตสาหกรรมสิ่งทอ ล้วนก่อให้เกิดกากของเสีย / ของเสียอันตรายเป็นจำนวนมาก จึงควรมีการดำเนินการแก้ไขและป้องกันปัญหาดังกล่าวด้วย

มลพิษจากกากของเสียและของเสียอันตราย

- นำเทคนิคของเทคโนโลยีสะอาดมาใช้ในโรงงานอุตสาหกรรม ไม่ว่าจะเป็นเทคนิคการลดของเสียที่แหล่งกำเนิด โดยการปรับปรุงกระบวนการทำงานให้ดีขึ้น การดูแลจัดการโรงงานที่ดี การปรับเปลี่ยนเทคโนโลยี การปรับเปลี่ยนวัตถุดิบหรือผลิตภัณฑ์ และเทคนิคการนำกลับมาใช้ซ้ำ ได้แก่ เทคนิคการใช้ซ้ำ (Reuse) และเทคนิคการปรับเปลี่ยนเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) เพื่อลดภาวะมลพิษและปริมาณกากของเสียและของเสียอันตราย

- จัดหาพื้นที่ฝังกลบขยะมูลฝอยจากภาคอุตสาหกรรมที่ถูกต้องลักษณะ
- จัดตั้งศูนย์ประสานข้อมูลการนำกากของเสียมาใช้ประโยชน์ และเป็นตัวกลางการแลกเปลี่ยนกากของเสียระหว่างโรงงานอุตสาหกรรม
- กำหนดให้มีการจัดตั้งศูนย์กำจัดกากของเสียอันตราย เพื่อรองรับกากของเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม

- ดำเนินการตรวจสอบโรงงานอุตสาหกรรมที่มีของเสียอันตราย บันทึกปริมาณของเสียอันตรายที่มีการเก็บกักและควบคุมอย่างเข้มงวดในการกักเก็บ การขนส่งและการกำจัดหรือการนำมาใช้ใหม่

โดยหน่วยงานที่เข้ารับศึคชอบ คือ กรมควบคุมมลพิษ สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรปราการ สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 6 และเทศบาลต่างๆ

3) ใ้การศึกษาและประชาสัมพันธ์ให้ผู้ประกอบการ เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจและจิตสำนึกที่ดีในการจัดการสิ่งแวดล้อม

เมื่อพิจารณากฎหมายที่มีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาอุตสาหกรรม และการจัดการสิ่งแวดล้อมในพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการ ไม่ว่าจะเป็น พ.ร.บ.โรงงาน พ.ศ.2535 พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2535 ฯลฯ พบว่า กฎหมายดังกล่าวมีเนื้อหาที่ค่อนข้างจะครอบคลุมในเรื่องการแก้ไขและป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อม แต่ในทางปฏิบัติกลับพบว่า ไม่สามารถแก้ไขและป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อมได้ เนื่องจากผู้ประกอบการขาดความรู้และจิตสำนึกในการจัดการสิ่งแวดล้อม การใ้การศึกษาและประชาสัมพันธ์แก่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมทุกประเภท ในเรื่อง การจัดการสิ่งแวดล้อมที่ถูกต้องและเหมาะสม จะช่วยให้ผู้ประกอบการในจังหวัดสมุทรปราการมีความรู้ ความเข้าใจและจิตสำนึกในการจัดการสิ่งแวดล้อมมากขึ้น โดยการศึกษาและประชาสัมพันธ์แก่ผู้ประกอบการนี้ หน่วยงานราชการของจังหวัด คือ สำนักงานจังหวัดสมุทรปราการ สำนักงานอุตสาหกรรม สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 6 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งได้แก่ องค์การบริหารงานส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารงานส่วนตำบล ควรจะดำเนินการร่วมกับองค์กรเอกชนอื่นๆ ที่สนใจ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ทั้งในเรื่องการจัดตั้งสิ่งแวดล้อมในโรงงานอุตสาหกรรม การบำบัดและกำจัดของเสียก่อนปล่อยออกสู่สิ่งแวดล้อม กฎหมายและข้อควรปฏิบัติของผู้ประกอบการ ฯลฯ ในรูปแบบของสื่อสิ่งพิมพ์ นิทรรศการและการจัดอบรมตัวแทนจากโรงงานอุตสาหกรรม นอกจากนี้ หน่วยงานราชการและองค์กรเอกชนควรชี้ให้ผู้ประกอบการเห็นถึงประโยชน์ของการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดีในแง่ทางธุรกิจ เพื่อให้ผู้ประกอบการในจังหวัดสมุทรปราการเห็นถึงความสำคัญและนำไปสู่การปฏิบัติจริง

6.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาขั้นต่อไป

จากผลการศึกษา ผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมจากการพัฒนาอุตสาหกรรมการผลิตในพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการ สามารถทำให้ทราบถึงการขยายตัวและปัจจัยที่ทำให้เกิดการขยายตัวของอุตสาหกรรมการผลิตในพื้นที่ สาเหตุและผลกระทบจากการพัฒนาอุตสาหกรรมการผลิตที่มีต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งสามารถที่จะวิเคราะห์ถึงแนวโน้มการพัฒนาอุตสาหกรรมการผลิตในอนาคตและจัดหาแนวทางในการพัฒนาอุตสาหกรรมการผลิต ที่คำนึงถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในจังหวัดสมุทรปราการได้ อย่างไรก็ตาม ในการศึกษาครั้งนี้พบว่า จังหวัดสมุทรปราการยังมีประเด็นการศึกษาที่น่าสนใจอีกมากมาย โดยรายละเอียดของประเด็นการศึกษาที่น่าสนใจมีดังนี้

- ศึกษาและทำการประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะในบริเวณย่านอุตสาหกรรม อย่างสม่ำเสมอ เพื่อจัดหาและแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมได้อย่างทันท่วงที
- ศึกษาผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมจากการพัฒนาอุตสาหกรรมการผลิต ในพื้นที่ที่มี แนวโน้มการขยายตัวทางด้านอุตสาหกรรมสูง เช่น จังหวัดระยอง จังหวัดชลบุรี เพื่อวางแนวทางในการพัฒนาอุตสาหกรรมการผลิตที่คำนึงถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 6.1 การศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากการพัฒนาอุตสาหกรรมการผลิตในพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการ

